

MIGRATSIYA SHAROITIDA AYOLLARNING OILADAGI IJTIMOYIY ROLI VA IQTISODIY MAS'ULIYATINING O'ZGARISHI

Rabiev Bobomurod Bohodirovich

sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) loyiha katta ilmiy xodimi

Science ID: MAN-0525-0046

Annotatsiya. Maqolada migratsiya sharoitida ayollarning oiladagi ijtimoiy roli, iqtisodiy masuliyati va qaror qabul qilishdagi ishtiroki qanday o'zgarayotgani sotsiologik nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Mehnat migratsiyasi oila byudjetiga tashqi daromad manbalarini kiritishi, uy-joy, talim, davolanish va qarzdorlikni qoplash imkoniyatini kengaytirishi bilan birga, oiladagi kundalik boshqaruv, bola tarbiyasi, qariyalar parvarishi, qarindoshlar bilan munosabat va mahalla bilan ijtimoiy aloqalarni ko'p hollarda ayol zimmasiga yuklaydi. Shu sababli migratsiya faqat iqtisodiy hodisa emas, balki gender rollari, nikoh barqarorligi, oila ichidagi hokimiyat taqsimoti va ijtimoiy himoya mexanizmlarini qayta shakllantiruvchi kompleks jarayon sifatida ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda xalqaro tashkilotlar, rasmiy statistika va ilmiy adabiyotlar asosida migratsiyaning ayollar zimmasiga tushadigan “moddiy boshqaruv”, “parvarish mehnati” va “emotsional mehnat” yuklamasiga tasiri yoritiladi.

Kalit so'zlar: migratsiya, mehnat migratsiyasi, ayollar roli, oila iqtisodiyoti, pul o'tkazmalari, parvarish mehnati, gender tenglik, transmilliy oila, ijtimoiy masuliyat.

Annotation. This article examines, from a sociological perspective, how women's social roles and economic responsibilities within the family are transformed under conditions of labour migration. Migration expands household financial opportunities through remittances, yet it also increases women's responsibilities for everyday household management, childrearing, care for older relatives, kinship coordination and emotional

stability. Migration is therefore analysed not only as an economic process but also as a factor reshaping gender roles, marital relations, intra-family decision-making and social protection mechanisms. Drawing on international sources, official statistics and academic literature, the article argues for a gender-sensitive approach to migration policy and support services for migrant families.

Keywords: migration, labour migration, women's role, family economy, remittances, care work, gender equality, transnational family, social responsibility.

Аннотация. В статье с социологической точки зрения анализируются изменения социальной роли и экономической ответственности женщин в семье в условиях миграции. Трудовая миграция расширяет финансовые возможности домохозяйств за счет денежных переводов, однако одновременно усиливает нагрузку женщин в сфере повседневного управления семьей, воспитания детей, ухода за пожилыми родственниками, поддержания родственных связей и эмоциональной стабильности. Миграция рассматривается не только как экономический процесс, но и как фактор трансформации гендерных ролей, распределения власти внутри семьи, устойчивости брака и механизмов социальной поддержки. На основе международных источников, официальной статистики и научной литературы обоснована необходимость гендерно-чувствительного подхода к регулированию миграционных процессов и поддержке семей мигрантов.

Ключевые слова: миграция, трудовая миграция, роль женщин, экономика семьи, денежные переводы, уход за работой, гендерное равенство, транснациональная семья, социальная ответственность.

Kirish. Globallashuv, mehnat bozorlarining hududlar va davlatlar kesimida qayta taqsimlanishi, ish haqi tafovutlari va oila farovonligini oshirishga intilish migratsiyani zamonaviy jamiyatning eng faol ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlaridan biriga aylantirdi. Migratsiya avvalgi davrlarda asosan mehnat resurslarining bir joydan ikkinchi joyga

harakati sifatida qaralgan bo'lsa, bugun u oilaviy munosabatlar, gender rollari, farzand tarbiyasi, uy xo'jaligi boshqaruvi, qarindoshlik tarmoqlari va mahalliy jamoa institutlari bilan bevosita bog'liq kompleks jarayon sifatida namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, tashqi mehnat migratsiyasi sharoitida oila azolari bir makonda yashamasa ham, moddiy resurslar, qarorlar, masuliyatlar va emotsional aloqalar transmilliy tarzda davom etadi. IOM hisobotlarida xalqaro migratsiyaning o'sishi, pul o'tkazmalari va migrant mehnati global iqtisodiyotda tobora muhim o'rin tutayotgani qayd etiladi.

Migratsiyaning oilaga tasiri erkaklar va ayollar uchun bir xil kechmaydi. Erkak mehnat migratsiyasiga ketgan holatlarda ayol ko'pincha "uyda qolgan" oila boshqaruvchisiga aylanadi: u pul o'tkazmalarini qabul qiladi, kundalik xarajatlarni rejalashtiradi, farzandlar talimi va sog'lig'iga masul bo'ladi, qariyalar parvarishi va qarindoshlar bilan munosabatni muvofiqlashtiradi. Ayol migratsiya qilgan holatlarda esa oilada parvarish zanjiri qayta tashkil etiladi: bolalar bobo-buvi, yaqin qarindoshlar yoki turmush o'rtog'i qaramog'ida qoladi, oilaviy mehnat taqsimoti o'zgaradi, ayrim hollarda ayolning iqtisodiy mustaqilligi kuchaysa-da, ijtimoiy nazorat va stereotiplar ham ortishi mumkin. Shu bois migratsiya sharoitida ayollar rolini o'rganish faqat "oilani boqish" yoki "uyda qolgan ayol" tasviri bilan cheklanmaydi; u iqtisodiy resurslarni boshqarish, parvarish mehnatini tashkil etish, nikohdagi ishonchni saqlash, farzandlar ijtimoiylashuvini taminlash va oilaviy qarorlarda ishtirok etish kabi ko'p qirrali jarayonni qamrab oladi.

Maqolaning asosiy maqsadi — migratsiya sharoitida ayollarning oiladagi ijtimoiy roli va iqtisodiy masuliyati qanday o'zgarishini, bu o'zgarishlarning oila barqarorligiga, gender munosabatlariga va ijtimoiy himoya siyosatlariga qanday tasir ko'rsatishini sotsiologik tahlil qilishdan iborat. Maqolada migratsiyaning ikki yo'nalishi alohida farqlanadi: birinchisi, erkakning yoki boshqa oila azosining migratsiyasi tufayli ayolning uy xo'jaligi rahbari sifatidagi roli kuchayishi; ikkinchisi, ayolning o'zi mehnat migrantiga aylanganda oilaviy vazifalarning qayta taqsimlanishi. Tahlilda xalqaro migratsiya, pul o'tkazmalari, ayollar mehnat bozoridagi ishtiroki, haq to'lanmaydigan parvarish mehnati va migrant oilalaridagi ijtimoiy xavflar bo'yicha xalqaro va milliy manbalardan foydalanildi.

Nazariy-metodologik yondashuv. Migratsiya sharoitida ayollar rolini tushunish uchun uni iqtisodiy ratsional tanlov, gender rollari nazariyasi, transmilliy oila kontseptsiyasi va parvarish iqtisodiyoti nuqtai nazaridan tahlil qilish zarur. Yangi mehnat migratsiyasi iqtisodiyotiga ko‘ra, migratsiya ko‘pincha yakka shaxsning emas, balki butun oila yoki uy xo‘jaligining xavfni diversifikatsiya qilish strategiyasi sifatida shakllanadi. Bunda bir oila azosi chetga ishlashga ketishi orqali uy xo‘jaligi ichki mehnat bozoridagi ishsizlik, past daromad, mavsumiy ish va mahalliy iqtisodiy imkoniyatlar cheklanganligi bilan bog‘liq xavflarni kamaytirishga harakat qiladi. Lekin bu jarayonda iqtisodiy foyda oila ichidagi ijtimoiy yuklama hisobiga shakllanishi mumkin: migrant daromad topadi, qolgan azolar esa uy xo‘jaligi barqarorligini saqlash uchun qo‘shimcha masuliyatni o‘z zimmasiga oladi¹.

Gender rollari nazariyasi bu jarayonda ayol va erkak zimmasiga yuklanadigan vazifalar ijtimoiy meyorlar orqali belgilanishini ko‘rsatadi. Ko‘p jamiyatlarda, jumladan, Markaziy Osiyo kontekstida ham ayollar bola tarbiyasi, uy-ro‘zg‘or ishlari, qariyalar parvarishi va oilaviy munosabatlarni emotsional qo‘llab-quvvatlash bilan bog‘langan. Migratsiya esa bu meyorlarni ikki yo‘nalishda o‘zgartiradi: bir tomondan, ayollar pulni boshqarish, mulk, talim, davolanish va qarz masalalarida qaror qabul qilishda faollashadi; ikkinchi tomondan, haq to‘lanmaydigan mehnat va parvarish yuki yanada oshadi. ILO hisobotlarida xalqaro migrant ishchilar orasida ayollar ulushi salmoqli ekani, biroq ular ko‘pincha xizmat ko‘rsatish, parvarish, uy mehnati va norasmiy sektorda yuqori himoyasizlikka duch kelishi takidlanadi².

Transmilliy oila kontseptsiyasiga ko‘ra, migratsiya oila azolari jisman bir makonda yashamasa ham, ular o‘rtasidagi moddiy, emotsional va tarbiyaviy aloqalarni butunlay uzmaydi. Telefon, internet, pul o‘tkazmalari, qarindoshlar orqali xabarlashish, safarlar va masofaviy qarorlar oilani “birgalikda, ammo ayri makonda” yashash shakliga olib keladi. Bu holatda ayol ko‘pincha oilaning ichki hayotini boshqaruvchi, migrant bilan uy xo‘jaligi

---

¹ International Organization for Migration. World Migration Report 2026. Geneva: IOM, 2026. URL: <https://worldmigrationreport.iom.int/>

² International Labour Organization. Global Estimates on International Migrant Workers: Results and Methodology. Geneva: ILO, 2025. URL: <https://www.ilo.org/publications/global-estimates-international-migrant-workers>

o‘rtasidagi aloqa ko‘prigi va ijtimoiy barqarorlikni saqlovchi shaxsga aylanadi. Ammo masofaviy boshqaruv har doim ham muammosiz kechmaydi: ishonch, hokimiyat, pul taqsimoti, farzand tarbiyasi va qarindoshlar aralashuvi kabi masalalarda ziddiyatlar yuzaga kelishi mumkin.

Parvarish iqtisodiyoti nuqtai nazaridan esa migratsiya natijasida oiladagi “ko‘rinmas mehnat” yanada muhim ahamiyat kasb etadi. Bolalarni maktabga tayyorlash, shifokorga olib borish, ovqat tayyorlash, uy tozalash, qariyalarga qarash, mahalla va maktab bilan muloqot qilish, oila azolarining ruhiy holatini qo‘llab-quvvatlash — bularning barchasi iqtisodiy qiymatga ega bo‘lsa-da, ko‘pincha statistikada to‘liq aks etmaydi. UNDPning O‘zbekistondagi parvarish iqtisodiyotiga oid tahlillarida haq to‘lanmaydigan parvarish mehnati asosan ayollar zimmasiga tushishi, bu esa ularning rasmiy bandlik, talim, kasbiy o‘qish va rahbarlik imkoniyatlarini cheklashi qayd etiladi³.

Ayolning oiladagi ijtimoiy roli: “uyda qolgan boshqaruvchi” fenomeni.

Erkak mehnat migratsiyasiga ketgan oilalarda ayolning kundalik ijtimoiy roli sezilarli darajada kengayadi. U bolalarni tarbiyalash bilan birga, maktab, mahalla, tibbiyot muassasasi, bank, qarindoshlar va qo‘shnilar bilan munosabatni muvofiqlashtiradi. Bu jarayonda ayol faqat uy-ro‘zg‘or ishlarini bajaruvchi emas, balki oilaning ijtimoiy va mamuriy vakiliga aylanadi. U farzandlar davomati, hujjat ishlari, tibbiy ko‘riklar, ijtimoiy yordam, qarz to‘lovlari, uy qurilishi yoki tamiri, mulk bilan bog‘liq masalalarda ishtirok etadi. Bunday “uyda qolgan boshqaruvchi” roli ayolning ijtimoiy faolligini oshirishi mumkin, ammo u ko‘pincha huquqiy vakolat, mulkiy kafolat va institutsional qo‘llab-quvvatlash bilan to‘liq taminlanmaydi.

Sotsiologik jihatdan bu fenomenda ikki qarama-qarshi tendentsiya mavjud. Birinchisi — ayolning agentligi kuchayishi: u mustaqil qaror qabul qilishga, resurs taqsimlashga, farzandlar kelajagi bo‘yicha tashabbus ko‘rsatishga o‘rganadi. Ikkinchisi — ayol zimmasidagi umumiy yuklama ortishi: u bir vaqtning o‘zida iqtisodiy boshqaruvchi,

---

³UNDP Uzbekistan. Care Report: Uzbekistan’s Care Economy in a Changing Society. Tashkent: UNDP, 2026. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2026-03/care-report-uzbekistan-1-1.pdf>

parvarishlovchi, tarbiyachi, emotsional qo‘llab-quvvatlovchi va jamoa bilan aloqachi vazifalarini bajaradi. World Bankning O‘zbekiston bo‘yicha gender tahlilida ayollarning mehnat bozoridagi ishtirokini cheklovchi omillar qatorida parvarish va uy mehnatiga oid ananaviy meyorlar muhim to‘siq sifatida ko‘rsatiladi⁴. Migratsiya ana shu to‘siqlarni yengillashtirish o‘rniga ayrim hollarda yanada chuqurlashtirishi mumkin.

Oilada erkak yo‘qligi sababli ayolning qarindoshlar tizimi bilan munosabati ham qayta shakllanadi. Qaynona-qaynota, aka-uka, opa-singil, amaki-xola kabi kengaytirilgan oila azolari bir tomondan amaliy yordam manbai bo‘lsa, ikkinchi tomondan ayolning qaror qabul qilish erkinligiga tasir ko‘rsatishi mumkin. Ayrim oilalarda migrant erkak masofadan turib oilaviy qarorlarni nazorat qiladi, ayol esa amalda barcha ishlarni bajaradi, lekin strategik qarorlarda cheklangan ishtirok etadi. Boshqa oilalarda esa ayolning iqtisodiy va ijtimoiy salohiyati oshib, u oila boshqaruvida markaziy figuraga aylanadi. Shu jihatdan migratsiya natijasi bir xil emas: u ayrim ayollar uchun imkoniyat, boshqalari uchun esa qo‘shimcha yuklama va nazorat manbaiga aylanadi(1-jadval).

Migratsiya sharoitida ayollar oilaviy rolining o‘zgarish mexanizmlari 1-jadval

Tahlil yo‘nalishi	O‘zgarish mazmuni	Ijobiy imkoniyat	Ijtimoiy xavf
Moliyaviy boshqaruv	Pul o‘tkazmalari, kundalik xarajatlar va qarzlarni rejalashtirish ayol zimmasiga o‘tadi	Ayolning moliyaviy savodxonligi va qaror qabul qilishdagi ishtiroki oshadi	Daromad manbai migrantga bog‘lanib qolishi va mablag‘ sarfi bo‘yicha nizo yuzaga kelishi mumkin
Farzand tarbiyasi	Ota yoki ona yo‘qligi sababli nazorat, talim va tarbiya vazifalari	Bolalar talimiga ko‘proq mablag‘ yo‘naltirish imkoni	Nazorat susayishi, emotsional bo‘shliq va tarbiyaviy yuklamalar

⁴World Bank. Country Gender Assessment Report: Uzbekistan. Washington, DC: World Bank, 2024. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/uzbekistan/publication/country-gender-assessment-2024>

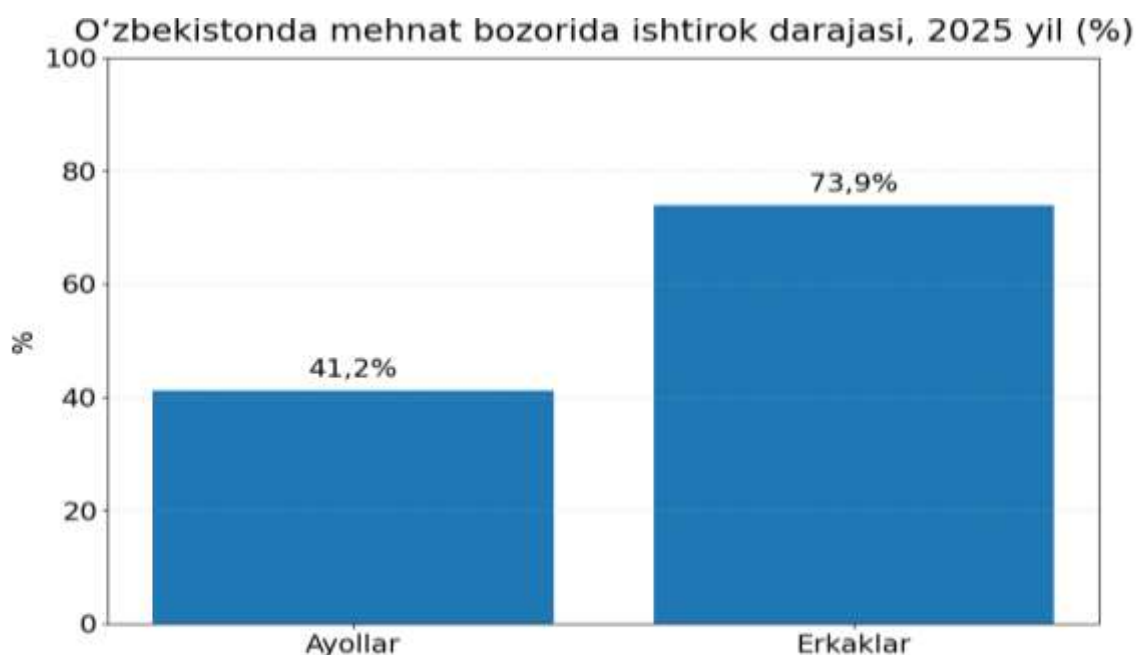

	qayta taqsimlanadi	paydo bo‘ladi	ayol zimmasiga to‘planishi mumkin
Parvarish mehnati	Qariyalar, bemorlar va kichik yoshdagi bolalar parvarishi asosan ayol tomonidan tashkil etiladi	Oila ichida o‘zaro yordam va qarindoshlik hamkorligi kuchayishi mumkin	Haq to‘lanmaydigan mehnat hajmi oshib, ayolning mehnat bozoriga chiqishi cheklanadi
Ijtimoiy vakillik	Ayol mahalla, maktab, bank, tibbiyot va davlat xizmatlari bilan ko‘proq muloqot qiladi	Jamoatchilikda ayolning ijtimoiy faolligi va tajribasi oshadi	Huquqiy bilim past bo‘lsa, ayol byurokratik va ijtimoiy bosimlarga duch kelishi mumkin
Nikoh munosabati	Er-xotin munosabatlari masofaviy muloqot va ishonch asosida davom etadi	Iqtisodiy maqsadlar atrofida hamkorlik kuchayishi mumkin	Muloqot kamayishi, rashk, ishonch inqirozi va ajrim xavfi ortishi ehtimoli bor
Avlodlararo munosabat	Bobo-buvi va qarindoshlar oilaviy qarorlarga ko‘proq jalb qilinadi	Kengaytirilgan oila qo‘llab-quvvatlovchi resursga aylanadi	Ayolning mustaqil qaror qabul qilishiga qarindoshlar aralashuvi kuchayishi mumkin

Manba: xalqaro adabiyotlar va muallifning sotsiologik tizimlashtirishi asosida tuzildi.

Ayollar mehnat bozori, migratsiya va iqtisodiy mustaqillik. Migratsiya sharoitida ayollar iqtisodiy masuliyatining o‘zgarishi mehnat bozoridagi gender tafovutlar bilan uzviy bog‘liq. Agar mahalliy mehnat bozorida ayollar uchun munosib ish o‘rinlari, mos ish vaqti,

bolalar parvarishi xizmatlari va xavfsiz transport imkoniyatlari cheklangan bo'lsa, oila tashqi daromadga ko'proq suyanadi. Bu holatda ayol uyda qolib, migrant yuborgan mablag'ni boshqaruvchiga aylanadi, lekin o'zining shaxsiy daromad manbasi cheklangan bo'lib qolishi mumkin. World Bank Gender Data Portal ma'lumotlarida 2025 yilda O'zbekistonda ayollarning mehnat bozorida ishtirok darajasi erkaklarnikidan ancha past ekani ko'rsatiladi⁵. Bu tafovut migratsiya sharoitida ayollar iqtisodiy masuliyati va haqiqiy iqtisodiy mustaqilligi o'rtasidagi farqni tushunish uchun muhimdir(1-rasm).

Manba: World Bank Gender Data Portal ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

1-rasm. O'zbekistonda ayollar va erkaklarning mehnat bozorida ishtirok darajasi, 2025 yil (%)

Chizma-grafik 2 ayollar va erkaklar mehnat bozorida ishtirokidagi farqni ko'rsatadi. Bunday farq oila iqtisodiyotida ayolning rolini ikki tomonlama holatga olib keladi: ayol bir tomondan uy xo'jaligi xarajatlarini boshqaruvchi, mablag' sarfini rejalashtiruvchi va farzandlar kelajagiga investitsiya qiluvchi shaxsga aylanadi; ikkinchi tomondan, uning

⁵World Bank. Uzbekistan — Gender Data Portal. Washington, DC: World Bank, 2026. URL: <https://genderdata.worldbank.org/en/economies/uzbekistan>

shaxsiy daromad topish imkoniyati cheklangan bo'lsa, u moliyaviy qarorlarda to'liq mustaqil bo'la olmaydi. Demak, migratsiya natijasida ayol zimmasida iqtisodiy masuliyat oshishi uning iqtisodiy huquqlari, mulkka egalik imkoniyati, bank xizmatlaridan foydalanishi va tadbirkorlik salohiyati bilan qo'llab-quvvatlanmasa, bu o'zgarish barqaror empowerment darajasiga chiqmaydi.

Ayolning mehnat migrantiga aylanishi esa boshqa ijtimoiy natijalarni keltirib chiqaradi. Bir tomondan, ayol xorijda ishlab daromad topsa, oilada uning maqomi kuchayadi, u o'zini moddiy taminlovchi, farzandlar talimiga sarmoya kirituvchi va uy-joy sharoitini yaxshilovchi subyekt sifatida namoyon qiladi. Boshqa tomondan, ayol migratsiyasi jamiyatda ananaviy gender meyorlar bilan to'qnashishi mumkin: bolalarni kim parvarish qiladi, turmush o'rtoq qanday munosabat bildiradi, qarindoshlar qanday baholaydi, mehnat sharoiti qanchalik xavfsiz bo'ladi, degan savollar paydo bo'ladi. UN Women tahlillarida migrant ayollar yuborgan pul o'tkazmalari oila farovonligiga sezilarli hissa qo'shishi, ammo migratsiya jarayoni ayollar uchun huquqiy himoya, moliyaviy kirish imkoniyati va xavfsiz mehnat sharoiti talab qilishini ko'rsatadi⁶.

Bundan tashqari, ayollar migratsiyasi ko'pincha parvarish va xizmat ko'rsatish sohalari bilan bog'liq bo'ladi. Xalqaro mehnat bozorlarida uy xizmatlari, bemor va qariya parvarishi, mehmonxona, savdo, tozalash, bola qarash va boshqa servis turlarida ayollar mehnatiga talab yuqori. Ammo aynan shu sohalarda norasmiy bandlik, ish vaqtining uzunligi, mehnat shartnomasining yo'qligi, ish haqi kechikishi va ijtimoiy himoya yetishmasligi xavfi ham yuqori. ILOning ayollarning vaqtinchalik mehnat migratsiyasiga ishtiroki bo'yicha texnik tahlillarida ikki tomonlama mehnat bitimlarida gender masalalari

---

⁶UN Women. Women Migrant Workers, Remittances and Development. New York: UN Women, 2017. URL: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2017/women-migrant-workers-remittances-and-development.pdf>

yetarlicha aks etmasligi ko‘p hollarda ayol migrantlarning himoyasizligini kuchaytirishi qayd etiladi⁷.

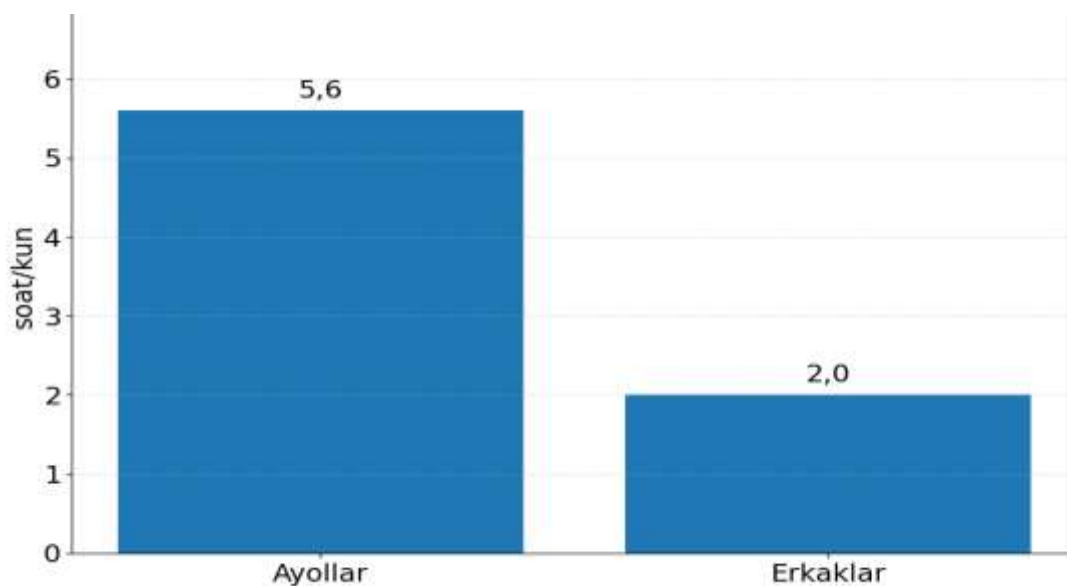
Parvarish mehnati, emotsional mehnat va “ko‘rinmas masuliyat”. Migratsiya sharoitida ayollarning oiladagi roli faqat moliyaviy boshqaruv bilan cheklanmaydi. Uning eng katta va ko‘pincha yetarlicha baholanmaydigan qismi parvarish mehnatidir. Parvarish mehnati bolalarni kundalik nazorat qilish, ularning talim jarayoniga hamrohlik qilish, bemor yoki qariyalarga qarash, uy-ro‘zg‘orni yuritish, oila azolari o‘rtasida kelishuvni saqlash va ruhiy qo‘llab-quvvatlashni o‘z ichiga oladi. Bu vazifalar bozorda xizmat sifatida baholansa, iqtisodiy qiymatga ega bo‘lar edi, ammo oila ichida ular ko‘pincha “tabiiy ayollik vazifasi” sifatida qabul qilinadi. Shu sababli ayollar migratsiya sharoitida ko‘pincha ikkilamchi emas, balki markaziy barqarorlashtiruvchi subyektga aylanadi.

Parvarish mehnatidagi gender tafovut ayolning mehnat bozoriga chiqishi va kasbiy o‘shishiga jiddiy tasir qiladi. Agar uyda bola, keksa yoki nogironligi bo‘lgan shaxs bo‘lsa, migrant erkakning yo‘qligi ayolning ishga chiqish imkoniyatini pasaytiradi. U rasmiy ish bilan shug‘ullanmoqchi bo‘lsa ham, ish vaqti, bolalar bog‘chasi, maktabdan keyingi nazorat, transport va xavfsizlik muammolari uni cheklashi mumkin. UNDP va ILO doirasidagi parvarish iqtisodiyotiga oid tahlillar O‘zbekistonda parvarish tizimini rivojlantirish ayollar bandligi va gender tengligi uchun asosiy shartlardan biri ekanini ko‘rsatadi⁸.

7International Labour Organization. Women’s Participation in Temporary Labour Migration Programmes. Geneva: ILO, 2024. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/2024-12/women-participation-in-temporary-labour-migration-programmes_EN_web_0.pdf

8International Labour Organization. Women and the World of Work in Uzbekistan: Towards Gender Equality and Decent Work for All. Geneva: ILO, 2023. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/%40europe/%40ro-geneva/%40sro-moscow/documents/publication/wcms_907344.pdf

Manba: UNDP va ILO tomonidan yoritilgan O‘zbekistondagi parvarish iqtisodiyoti tahlillari asosida vizuallashtirildi.

3-rasm. Haq to‘lanmaydigan parvarish va uy mehnatiga sarflanadigan vaqt, soat/kun

Chizma-grafik 3 ayollar zimmasidagi haq to‘lanmaydigan parvarish yuki mehnat bozoridagi ishtirokni cheklovchi asosiy omillardan biri ekanini tasvirlaydi. Migratsiya sharoitida bu yuklama yanada kuchayadi, chunki oiladagi ayrim vazifalarni bajaruvchi azo jisman yo‘q bo‘ladi. Masalan, farzandni maktabga olib borish, uy vazifasini tekshirish, shifokorga borish, talim muassasasi bilan muloqot qilish, ota-ona yig‘ilishlarida qatnashish, mahalladagi tadbirlarga borish kabi vazifalarni ko‘pincha ayol bajaradi. Bu vazifalarning ko‘payishi ayolning dam olish, o‘qish, ishlash va o‘z salomatligiga etibor berish imkoniyatini qisqartiradi.

Emotsional mehnat migratsiya sharoitida alohida ahamiyat kasb etadi. Ayol bolalarga “ota xorijda ishlab, oila uchun harakat qilyapti” degan manoni tushuntirishi, turmush o‘rtoq bilan muntazam aloqa o‘rnatishi, qarindoshlar o‘rtasidagi noroziliklarni yumshatishi, pul yetishmovchiligi yoki kechikishi paytida oilani tinchlantirishi mumkin. Bunday mehnat ko‘zga ko‘rinmaydi, lekin oila barqarorligi uchun asosiy shartlardan biridir. Agar ayolning emotsional mehnati qo‘llab-quvvatlanmasa, u charchoq, stress, ijtimoiy yolg‘izlanish va

qaror qabul qilishdan qo‘rqish holatlariga duch kelishi mumkin. Shu bois migrant oilalarida ayollarning ruhiy salomatligi, huquqiy xabardorligi va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi alohida profilaktik yo‘nalish sifatida qaralishi lozim.

Nikoh munosabatlari va oilaviy hokimiyat taqsimoti. Migratsiya oiladagi hokimiyat taqsimotiga ham tasir ko‘rsatadi. Masofada yashash er-xotin o‘rtasida muloqot, ishonch va iqtisodiy qarorlarni kelishishni yangi shaklga olib keladi. Agar migrant muntazam aloqa qilib tursa, pul yuborish va uni sarflash bo‘yicha ochiq kelishuv mavjud bo‘lsa, ayolning oiladagi boshqaruv roli nikoh barqarorligini kuchaytirishi mumkin. Aksincha, aloqa uzoq vaqt uzilsa, mablag‘ kechiksa, qarindoshlar aralashuvi kuchaysa yoki er-xotin bir-birining qarorlariga ishonchsizlik bilan qarasa, migratsiya nikohdagi ziddiyatlarni kuchaytirishi mumkin. World Bankning O‘zbekistonda migratsiya va uy xo‘jaligi farovonligi bo‘yicha tadqiqotlari migratsiya qarorlari mahalliy mehnat bozori va oila farovonligi bilan chambarchas bog‘liq ekanini ko‘rsatadi⁹.

Oilada ayolning iqtisodiy masuliyati oshganda u qaror qabul qilish jarayonida faollashadi. Biroq bu faollik hamma vaqt teng huquqli sheriklikka aylanmaydi. Masalan, mablag‘ni ayol sarflaydi, lekin strategik qarorni — uy sotib olish, katta qarz olish, to‘y o‘tkazish, farzandni boshqa shaharda o‘qitish kabi masalalarni — migrant erkak yoki uning qarindoshlari hal qilishi mumkin. Bu holat ayolning “amaliy ijrochi”, erkakning esa “masofaviy nazoratchi” rolidagi qolishiga olib keladi. Bunday modelda iqtisodiy masuliyat ayol zimmasiga tushadi, ammo huquqiy va mulkiy vakolatlar unga to‘liq o‘tmaydi. Shu sababli migratsiya sharoitida ayollar moliyaviy savodxonligi, mulkiy huquqlari, bank xizmatlaridan foydalanishi va ijtimoiy yordam mexanizmlari muhim ahamiyatga ega.

Nikoh barqarorligida kommunikatsiya madaniyati hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. Masofaviy nikohda er-xotin bir-biridan nafaqat iqtisodiy, balki emotsional hisobdorlik ham kutadi: migrant o‘z mehnati qadrlanishini, uyda qolgan ayol esa o‘z

---

⁹World Bank. Migration and Household Well-being: Evidence from Uzbekistan. Washington, DC: World Bank, 2019. URL:<https://documents.worldbank.org/en/publication/documents/reports/documentdetail/615721561125387061/migration-and-household-well-being-evidence-from-uzbekistan>

yuklamasi tushunilishi va tan olinishini istaydi. Agar har ikki tomon ham bir-birining mehnatini “ko‘rinmas” deb qabul qilsa, oilada norozilik ortishi mumkin. Shu jihatdan migratsiya sharoitida nikoh barqarorligini faqat pul o‘tkazmalari bilan o‘lchab bo‘lmaydi; uni ishonch, muloqot, masuliyat taqsimoti, qarorlarni kelishish va o‘zaro hurmat orqali baholash lozim.

Ayol migratsiyasi: imkoniyatlar va xavflar. Ayolning o‘zi migratsiyaga chiqishi oiladagi rollarni yanada chuqur o‘zgartiradi. Bunday holatda ayol faqat qo‘shimcha daromad topuvchi emas, balki asosiy taminlovchiga ham aylanishi mumkin. Ayrim oilalarda ayol migrant bo‘lishi farzandlar talimi, uy-joy qurilishi yoki tadbirkorlik uchun muhim moliyaviy asos yaratadi. Bu jarayon ayolning o‘z-o‘ziga ishonchi, kasbiy tajribasi va iqtisodiy mustaqilligini oshiradi. Biroq ayol migratsiyasida ijtimoiy baholash, oiladagi parvarish zanjirining buzilishi, bolalar nazorati, mehnat shartlarining xavfsizligi va xorijda huquqiy himoyaga ega bo‘lish masalalari alohida dolzarb bo‘ladi. IOMning gender, migratsiya va pul o‘tkazmalari bo‘yicha materiallarida migratsiyaning rivojlanish tasirini kuchaytirish uchun ayollar moliyaviy xizmatlar va xavfsiz kanallarga teng kirish imkoniyatiga ega bo‘lishi kerakligi takidlanadi¹⁰.

Ayol migrantlar ko‘pincha “ikki makondagi masuliyat”ni bir vaqtning o‘zida bajaradi: xorijda ishlaydi, uyda esa bolalar, turmush o‘rtoq, ota-ona yoki qarindoshlar bilan bog‘liq qarorlardan uzilmaydi. Ular pul yuboradi, telefon orqali bolalarning o‘qishini nazorat qiladi, uydagi muammolarni masofadan hal qiladi, tibbiy va talim xarajatlarini moliyalashtiradi. Bu holatda ayolning iqtisodiy roli kuchayadi, lekin emotsional yuklamasi ham yuqori bo‘ladi. Ayniqsa, bolalarda ona bilan uzoq vaqt ayri yashash tufayli emotsional bo‘shliq paydo bo‘lsa, ayol migrant o‘zini aybdor his qilishi mumkin. Shu sababli ayol migratsiyasini faqat daromad manbai emas, balki oilaviy parvarish va emotsional aloqalarni qayta tashkil etuvchi jarayon sifatida o‘rganish zarur.

---

¹⁰International Organization for Migration. Gender, Migration and Remittances. Geneva: IOM. URL: <https://www.iom.int/resources/gender-migration-and-remittances>

Ayollar migratsiyasining xavfsizligi mehnat shartnomalari, qabul qiluvchi mamlakatdagi huquqiy maqom, ish joyining nazorat qilinish darajasi, til bilish, konsullik va diaspora xizmatlaridan foydalanish imkoniyatiga bog‘liq. Norasmiy kanallar orqali ketish, ish beruvchiga to‘liq bog‘lanib qolish, pasport yoki hujjatlarning saqlab qo‘yilishi, ish haqining kechikishi, yashash sharoitining yomonligi kabi xavflar ayol migrantlar uchun ayniqsa jiddiy. ILOning migrant parvarish xodimlari bo‘yicha tahlillarida mehnat migratsiyasi ko‘p davlatlarda parvarish sohasidagi kadr yetishmovchiligini qoplash vositasi sifatida ko‘rilsa-da, migrant ishchilarning huquqlari va ijtimoiy himoyasi taminlanmasa, bu model yangi tengsizliklarni keltirib chiqarishi mumkinligi ko‘rsatiladi¹¹.

Avlodlararo munosabatlar va mahalla institutining roli. Migratsiya sharoitida ayollarning oiladagi roli avlodlararo munosabatlar bilan ham chambarchas bog‘liq. Ko‘p hollarda migrant oilalarida bobo-buvilar, qaynona-qaynota yoki boshqa qarindoshlar bola tarbiyasi va uy ishlariga jalb qilinadi. Bu kengaytirilgan oila resurslaridan foydalanish imkoniyatini yaratadi: bola qaralmay qolmaydi, ayolga amaliy yordam beriladi, oilaviy ananalar saqlanadi. Ammo shu bilan birga, tarbiya uslublari, pul sarfi, farzandning kelajagi va ayolning mustaqil qarorlari bo‘yicha avlodlar o‘rtasida kelishmovchiliklar yuzaga kelishi mumkin. Bunday holatda ayol oraliq mediator rovida namoyon bo‘ladi: u migrant turmush o‘rtoq, bolalar, qaynona-qaynota, o‘z ota-onasi va mahalla bilan munosabatni muvozanatda ushlashga harakat qiladi.

Mahalla instituti migrant oilalarida ayollarni qo‘llab-quvvatlashda muhim ijtimoiy resurs bo‘lishi mumkin. Xotin-qizlar faollari, ijtimoiy xodimlar, maktab psixologlari, oilaviy shifokorlar va bandlik xizmatlari o‘zaro hamkorlik qilsa, migratsiya sharoitidagi oilalarda nazorat, maslahat, huquqiy axborot va ijtimoiy yordam tizimi samaraliroq ishlaydi. UNICEF va boshqa xalqaro manbalarda migrant oilalari farzandlari uchun mahalliy vasiylar, maktab va jamoa qo‘llab-quvvatlovi muhimligi takidlanadi¹². Ayollar

---

¹¹International Labour Organization. Migrant Workers in the Care Economy. Geneva: ILO, 2024. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/2024-10/Migrant%20Workers%20in%20the%20Care%20Economy_Note_2024_Final.pdf

¹²UNICEF. Effects of Migration on Children of Uzbekistan. Tashkent: UNICEF, 2020. URL: <https://www.unicef.org/uzbekistan/en/reports/effects-migration-children-uzbekistan>

uchun esa mahalla darajasida moliyaviy savodxonlik, psixologik maslahat, huquqiy tushuntirish va bola parvarishi xizmatlariga yo‘naltirish kabi mexanizmlar migratsiyaning salbiy tasirini yumshatishi mumkin.

**Migratsiya sharoitida ayollarni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha
institutsional choralar 2-jadval**

Muammo yo‘nalishi	Oila darajasidagi ko‘rinish	Tavsiya etiladigan mexanizm	Kutiladigan natija
Moliyaviy qaramlik	Oila daromadi asosan migrant yuborgan mablag‘ga bog‘lanadi	Ayollar uchun moliyaviy savodxonlik, bank xizmatlari va kichik tadbirkorlik maslahati	Pul o‘tkazmalari istemoldan tashqari talim, biznes va zaxiraga yo‘naltiriladi
Parvarish yuki	Bola, qariya va bemor parvarishi ayol zimmasiga to‘planadi	Mahallada bola parvarishi, kunduzgi xizmatlar, ijtimoiy xodim yo‘naltiruvi	Ayolning ishlash va o‘qish imkoniyati kengayadi
Nikohda masofaviy ziddiyat	Ishonch, pul sarfi va qarindoshlar aralashuvi bo‘yicha nizolar	Oilaviy maslahat, mediativ suhbatlar, masofaviy muloqot rejasi	Muloqot va qarorlarni kelishish madaniyati yaxshilanadi
Huquqiy himoyasizlik	Mulk, aliment, vasiylik yoki mehnat shartnomasi bo‘yicha bilim yetishmasligi	Huquqiy maslahat punktlari va migratsiya oldi axborot berish	Ayolning huquqiy xabardorligi va himoyalanganlik darajasi oshadi
Ayol migrant	Norasmiy ishga	Rasmiy kanallar, konsullik	Ekspluatatsiya va

xavfsizligi	ketish, shartnoma va yashash sharoitida xavflar	malumotlari, mehnat shartnomasini tekshirish	huquqbuzarlik xavfi kamayadi
Farzandlar ijtimoiylashuvi	Ota-onadan ayri yashash, nazorat va emotsional qo‘llab-quvvatlash yetishmasligi	Maktab–mahalla–oila hamkorligi, psixologik kuzatuv, onlayn muloqot tartibi	Farzandlarda talim motivatsiyasi va emotsional barqarorlik saqlanadi

Manba: xalqaro tashkilotlar tavsiyalari va muallifning amaliy sotsiologik umumlashmasi asosida tuzildi.

Sotsiologik tahlil va amaliy xulosalar. Yuqoridagi tahlil migratsiya sharoitida ayollarning oiladagi roli ananaviy “uy ishlarini bajaruvchi” modelidan ancha keng ekanini ko‘rsatadi. Ayol oila iqtisodiyotini boshqaradi, farzandlar kelajagiga investitsiya qiladi, ijtimoiy institutlar bilan aloqa o‘rnatadi, qarindoshlar o‘rtasidagi munosabatni muvozanatda ushlaydi va oila barqarorligini emotsional jihatdan taminlaydi. Biroq bu roli ko‘p hollarda rasmiy tan olinmagan, haq to‘lanmaydigan va institutsional qo‘llab-quvvatlanmagan bo‘lib qoladi. Shu sababli migratsiya siyosatida ayollarni faqat migrantning “oila azosi” sifatida emas, balki oila farovonligi, bolalar ijtimoiylashuvi va mahalliy jamoa barqarorligini taminlovchi faol subyekt sifatida ko‘rish zarur.

Migratsiyaning ijobiy tasiri, avvalo, pul o‘tkazmalarining maqsadli va uzoq muddatli rivojlantiruvchi resursga aylanishiga bog‘liq. Buning uchun ayollarning moliyaviy savodxonligi, raqamli to‘lovlardan xavfsiz foydalanishi, bank hisoblari, omonat, sug‘urta va kichik tadbirkorlik dasturlariga kirishi muhim. Agar pul o‘tkazmalari faqat istemol xarajatlarini qoplashga sarflansa, oila migratsiyaga uzoq muddatli qaram bo‘lib qolishi mumkin. Agar ular kasb-hunar, talim, tadbirkorlik va uy-joy infratuzilmasiga yo‘naltirilsa, migratsiya oila uchun ijtimoiy harakatchanlik vositasiga aylanadi. Bu jarayonda ayolning

qaror qabul qilishdagi ishtiroki va mablag' sarfi ustidan huquqiy-axloqiy kelishuvlar muhim hisoblanadi.

Migratsiyaning salbiy tasirini yumshatish uchun parvarish infratuzilmasi alohida ahamiyatga ega. Bog'cha, maktabdan keyingi to'garaklar, kunduzgi qariyalar markazlari, uyda ijtimoiy xizmat ko'rsatish, psixologik maslahat va mahalladagi qo'llab-quvvatlov guruhlari ayollar zimmasidagi yuklamani kamaytirishi mumkin. Bunday xizmatlar faqat ijtimoiy yordam emas, balki ayollarning mehnat bozoriga kirishi, kasbiy malakasini oshirishi va o'z daromad manbasini yaratishi uchun iqtisodiy shartdir. UNFPA va ILO manbalarida ish joyida gender tenglik, oilaviy masuliyatga ega xodimlarni qo'llab-quvvatlash va mehnat huquqlarini himoya qilish ayollar bandligi uchun muhimligi qayd etiladi¹³.

Shuningdek, migratsiya oldi tayyorgarlik jarayonida oilaviy rejalashtirish elementi bo'lishi kerak. Migrant ketishidan oldin oilada pul yuborish tartibi, farzandlar nazorati, qariyalar parvarishi, favqulodda vaziyatda kim qaror qabul qilishi, ayolning bank va hujjat ishlaridagi vakolati, muloqot vaqti va oilaviy maqsadlar aniq kelishib olinishi lozim. Bunday kelishuvlar rasmiy shartnoma bo'lmasa ham, oilaviy barqarorlik uchun muhim profilaktik mexanizm vazifasini bajaradi. OECDning xalqaro migratsiyaga oid tahlillarida migratsiya oqimlari mehnat bozori, oilaviy birlashuv va qabul qiluvchi mamlakatlar siyosati bilan bog'liq kompleks jarayon sifatida ko'riladi¹⁴. Shu nuqtai nazardan, oila darajasidagi kelishuv ham migratsiya boshqaruvining mikroinstitutsional elementi hisoblanadi.

Xulosa. Migratsiya sharoitida ayollarning oiladagi ijtimoiy roli va iqtisodiy masuliyati bir vaqtning o'zida ham kengaymoqda, ham murakkablashmoqda. Mehnat migratsiyasi oila uchun muhim daromad manbai bo'lib, uy-joy, talim, davolanish, qarzdorlik va istemol xarajatlarini qoplash imkoniyatini yaratadi. Biroq bu jarayon ayol

---

13UNFPA Uzbekistan. Gender Equality in Workplaces in Uzbekistan. Tashkent: UNFPA, 2022. URL: https://uzbekistan.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/unfpa_wiut_gender_equality_in_workplaces_in_uzbekistan_2022_web.pdf

14OECD. International Migration Outlook 2024. Paris: OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/international-migration-outlook-2024_50b0353e-en.html

zimmasidagi kundalik boshqaruv, farzand tarbiyasi, parvarish, emotsional qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy vakillik vazifalarini sezilarli darajada oshiradi. Demak, migratsiyaning oila farovonligiga tasirini faqat pul o'tkazmalari hajmi bilan baholash yetarli emas; ayolning vaqt byudjeti, mehnat yuklamasi, huquqiy vakolati, iqtisodiy mustaqilligi va emotsional holatini ham hisobga olish zarur.

Tadqiqot natijalari shundan dalolat beradiki, migratsiya ayollar uchun empowerment imkoniyati ham, gender tengsizlikni chuqurlashtiruvchi omil ham bo'lishi mumkin. Agar ayol moliyaviy resurslardan foydalanish, qaror qabul qilish, mulkiy huquqlar, mehnat bozori va ijtimoiy xizmatlar bilan qo'llab-quvvatlansa, migratsiya oilada uning maqomini kuchaytiradi. Agar esa parvarish yuki, qarindoshlar nazorati, huquqiy himoyasizlik va moliyaviy qaramlik saqlanib qolsa, migratsiya ayolni yanada og'ir ijtimoiy masuliyatlar girdobida qoldirishi mumkin. Shuning uchun migratsiya siyosati gender-sezgir yondashuvga asoslanishi, migrant oilalarida ayollarni moliyaviy, huquqiy, psixologik va institutsional jihatdan qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga olishi lozim.

Amaliy jihatdan, mahalla, maktab, bandlik xizmati, banklar, xotin-qizlar faollari va ijtimoiy himoya tizimi o'rtasidagi hamkorlik migratsiya sharoitida oila barqarorligini taminlashda muhim ahamiyatga ega. Ayollar uchun moliyaviy savodxonlik kurslari, migratsiya oldi oilaviy maslahat, bola va qariyalar parvarishi xizmatlari, psixologik qo'llab-quvvatlash, huquqiy maslahat va xavfsiz mehnat migratsiyasi bo'yicha axborot paketlari yo'lga qo'yilsa, migratsiyaning ijobiy iqtisodiy tasiri oila barqarorligi va gender adolati bilan uyg'unlashishi mumkin. Shu holdagina migratsiya oilani faqat vaqtincha taminlovchi mexanizm emas, balki inson kapitali, ijtimoiy harakatchanlik va barqaror oilaviy rivojlanish uchun resursga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. International Organization for Migration. World Migration Report 2026. Geneva: IOM, 2026. URL: <https://worldmigrationreport.iom.int/>
2. International Labour Organization. Global Estimates on International Migrant Workers: Results and Methodology. Geneva: ILO, 2025. URL: <https://www.ilo.org/publications/global-estimates-international-migrant-workers>
3. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Review of International Migration and Individuals’ Foreign Exchange Operations. Tashkent, 2026. URL: https://cbu.uz/en/press_center/releases/3611322/
4. World Bank. Country Gender Assessment Report: Uzbekistan. Washington, DC: World Bank, 2024. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/uzbekistan/publication/country-gender-assessment-2024>
5. UNDP Uzbekistan. Care Report: Uzbekistan’s Care Economy in a Changing Society. Tashkent: UNDP, 2026. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2026-03/care-report-uzbekistan-1-1.pdf>
6. International Labour Organization. Women and the World of Work in Uzbekistan: Towards Gender Equality and Decent Work for All. Geneva: ILO, 2023. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/%40europe/%40ro-geneva/%40sro-moscow/documents/publication/wcms_907344.pdf
7. Rabiev Bobomurod Bahadirovich. Regional, Social, and Psychological Aspects of Women’s Labour Migration in Uzbekistan. (2026). MSW Management Journal, 36(1s), 2757-2760. DOI: <https://doi.org/10.7492/w4ar9z60>
8. World Bank. Migration and Household Well-being: Evidence from Uzbekistan. Washington, DC: World Bank, 2019. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/615721561125387061/migration-and-household-well-being-evidence-from-uzbekistan>

9. UNICEF. Effects of Migration on Children of Uzbekistan. Tashkent: UNICEF, 2020. URL: <https://www.unicef.org/uzbekistan/en/reports/effects-migration-children-uzbekistan>
10. International Organization for Migration. Gender, Migration and Remittances. Geneva: IOM. URL: <https://www.iom.int/resources/gender-migration-and-remittances>
11. International Labour Organization. Women's Participation in Temporary Labour Migration Programmes. Geneva: ILO, 2024. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/2024-12/women-participation-in-temporary-labour-migration-programmes_EN_web_0.pdf
12. World Bank. Uzbekistan — Gender Data Portal. Washington, DC: World Bank, 2026. URL: <https://genderdata.worldbank.org/en/economies/uzbekistan>
13. UNFPA Uzbekistan. Gender Equality in Workplaces in Uzbekistan. Tashkent: UNFPA, 2022. URL: https://uzbekistan.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/unfpa_wiut_gender_equality_in_workplaces_in_uzbekistan_2022_web.pdf
14. OECD. International Migration Outlook 2024. Paris: OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/international-migration-outlook-2024_50b0353e-en.html
15. International Labour Organization. Migrant Workers in the Care Economy. Geneva: ILO, 2024. URL: https://www.ilo.org/sites/default/files/2024/10/Migrant%20Workers%20in%20the%20Care%20Economy_Note_2024_Final.pdf